

ВИННИЙ ТА ГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ: ПОЄДНАННЯ ОСВІТИ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА БІЗНЕСУ

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
КРУГЛОГО СТОЛУ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
“ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ І КОМБІКОРМІВ”**

УДК 332.158:379.851 (663/664)
ББК 65.43
В 48

Рекомендовано до видавництва Вченою радою
Одеської національної академії харчових технологій

*Матеріали, занесені до збірника, друкуються за
авторськими оригіналами.*

Голова оркомітету Міжнародної науково-практичної конференції
«Технології харчових продуктів і комбікормів»
Заслужений діяч науки і техніки України, д-р техн. наук, професор
Єгоров Богдан Вікторович

Укладач: к.г.н., доцент кафедри туристичного бізнесу та рекреації
ОНАХТ Орлова Марія Леонідівна

Дизайн обкладинки: к.т.н., доцент кафедри туристичного бізнесу та
рекреації ОНАХТ Калмикова Ірина Семенівна

Винний та гастрономічний туризм: поєднання освіти,
технологій та бізнесу : збірник матеріалів круглого столу в рамках
міжнародної науково-практичної конференції «Технології харчових
продуктів і комбікормів» (м. Одеса, 27 вересня 2018 р.) / Одеська
національна академія харчових технологій. — Одеса : Друкарня
«Хамелеон К», 2018. — 101 с.

ЗМІСТ

НАПРЯМ РОБОТИ ОСВІТА І КАДРИ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Крупіца І. В., Апексімова Т. С.	5
Суспільне значення фахівців екскурсійної справи	8
Крупіца І. В., Воскресенська О. В., Лазука К. Д.	14
Особливості системи підготовки кадрів туристичного бізнесу	17
Меліх О. О., Ващеця Я. М.	20
Організація та планування подорожі в Європу: компетенції фахівців	
Меліх Т. Г., Гірченко В. О.	
Наповнення та впровадження мобільного додатку з дисципліни «Система туристичних атракцій»	
Мотузенко О. О., Дмитрук О. Ю.	
Міжнародне співробітництво у підготовці кадрів для еногастрономічного туризму: на прикладі магістерської програми з подвійним дипломуванням «Географія еногастрономічної рекреації та туризму»	

НАПРЯМ РОБОТИ ДИНАМІЗМ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

Демирова М. Д.	26
Підходи до оцінки ефективності господарської діяльності підприємства ресторанного господарства	29
Добрянська Н. А., Гьокхан Сьонмез	34
Особливості турецької кухні при організації оздоровчих турів	36
Крупіца І. В., Брайлян Б. О.	39
Історична спадщина як фактор розвитку туризму	42
Кубриш Н. Р., Доробець М. А.	45
Туристичний бум через «ефект Більбао» в архітектурі музею міста Одеси	48
Меліх О. О., Кухаренко Т. В.	51
Інфраструктурні проблеми розвитку туризму м. Одеси	
Нестерчук І. К.	
Гастрономічний туризм в географічно-регіональних полімасштабних процесах	
Новічков В. К., Наджафова К. Р.	
Розвиток екологічного (сільського, зеленого) туризму в Одеській області	
Олешко Л. І., Головчанський В. О.	
Культура і туризм в поєднанні спорту та архітектури	
Орлова М. Л., Ярьоменко С. Г., Слаблюк М. В.	
Ринок туристичних послуг Одеської області	

Слаблюк М. В., Орлова М. Л.	55
Гастрономічні традиції та уподобання туристів з Нордичних країн	59
Ярьоменко С. Г., Дейнега З. В.	
Підходи до оцінки ефективності системи управління підприємства ресторанного господарства	

НАПРЯМ РОБОТИ ЕНОГАСТРОНОМІЧНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Гілко О. К.	62
Конкурентоспроможність винного туризму в Україні: проблеми та перспективи розвитку	65
Добрянська Н. А., Конопля Д.	67
Особливості гастрономії в круїзній подорожі	
Крупіца І. В., Златова Ю. В.	
Популяризація фестивально-виставкової діяльності болгарського народу в Одеській області	
Крупіца І. В., Мельничук Ю. О.	
Просування гастротурів в хлібопекарській галузі	
Любчук О. К., Ярченко Ю. В.	
Маріуполь фестивальний: багатогранна сучасність	
Меліх О. О., Саркісян Г. О., Калмикова І. С.	
Привабливість туристичного та дегустаційного бізнесу Одеської області	
Мотузенко О. О., Бульба В. В., Кіреєва А. О.	
Аналіз ринку еногастрономічного туризму України	
Мотузенко О. О., Петліна Д. В.	
Досвід організації винних доріг Італії	
Петліна Д. В., Мотузенко О. О., Ганчукова О. В.	
Фестивальна діяльність у рамках винного туризму: європейський та український досвід	
Трішин Ф. А., Гусейнов С. Т.	
Конкуренція винних турів	
Шикіна О. В., Пилипенко А. О.	
Розвиток гастрономічного туризму в Одесі	

В таблиці 1 ми порівняли стандартну екскурсію з реальним екскурсаводом та екскурсію з віртуальним екскурсаводом. Можна побачити, що кожний критерій має свою перевагу для різних екскурсаводів.

Таблиця 1

Можливості	Екскурсія з реальним екскурсаводом	Екскурсія з віртуальним екскурсаводом
Потребує попереднього запису	+	-
Триває декілька годин, або ж цілий день, як Вам буде зручно, і оплата при цьому не зростає!	-	+
Ви самостійно обираєте час, коли зробити паузу для фото, зайти в музей, чи просто відпочити у затишній кав'ярні	-	+
Екскурсія відбувається в компанії незнайомих осіб	+	-
Цілковите повернення коштів, у випадку негативного враження під час екскурсії	-	+
Проходить за шаблоном	+	-

В якості висновку можна сказати наступне. Одеса – це колоритне місто, де екскурсії та квест-екскурсії мають право на існування, і вони вже користуються великим попитом. Вони повинні розвиватися задля задоволення вимог сучасного суспільства. Залишається тільки знайти достатню кількість кваліфікованих фахівців, які володіють всіма вимогами, що висуваються до професійної та психологічної підготовки екскурсаводів. Саме тому наша держава сьогодні звертає велику увагу на збільшення фахівців даної спеціальності.

Література

1. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі.
2. Емельянов Б. В. Экскурсоведение / Б. В. Емельянов. М: Советский спорт, 2007. – 216 с.
3. Петровский А. В. Введение в психологию / Под общ. ред. проф. А. В. Петровского. – М. Издательский центр «Академия», 1996. – 496 с.
4. ГОСТ Р 54604-2011 «Туристические услуги. Экскурсионные услуги. Общие требования». – М.: Стандартинформ.

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Крупіца І. В., канд. екон. наук

Воскресенська О. В., канд. техн. наук

Лазука К. Д., асистент кафедри ТБ та Р

Одеська національна академія харчових технологій

Туризм у сучасному світі є важливою складовою економіки багатьох країн та однією з найпопулярніших форм змістовного проведення дозвілля. Під час подорожей виникає ціла низка різноманітних потреб, які, в свою чергу, вимагають задоволення шляхом використання турпродукту, тобто, надання різних видів послуг та певної сукупності предметів споживання. Складовими якості туристичного продукту є якість послуг та якість обслуговування, які, великою мірою, визначаються якістю підготовки кадрів, їх умінням вирішувати виробничі питання та спілкуватися зі споживачами.

Кваліфікація кадрів у туризмі повинна визначатися за двома критеріями: професійним та особистісним. Вимоги особистісного характеру можуть бути загальними (порядність, тактовність, витримка, почуття гумору тощо) та професійно значимими (комунікабельність, відповідальність, доброзичливість, культура поведінки та мовлення, знання поезії, літератури, драматургії, образотворчого мистецтва, фольклору, деяких питань економіки, політики). Відповідні риси характеру формують мотивацію у виборі професії, тому вже на перших етапах професійної орієнтації потрібно виявляти людей, потенційно здатних до роботи в даній галузі.

Туризм – один з найбільш динамічно розвинених і перспективних напрямків у сфері послуг, який може стати локомотивом соціально-економічного розвитку цілих регіонів України. Тому зараз туристичній індустрії у всьому світі потрібні професійно підготовлені кадри. Але дефіцит кваліфікованих кадрів сьогодні спостерігається практично у всіх сферах виробництва товарів і послуг, у тому числі і у сфері туризму [6, с. 4].

Проблема підготовки кваліфікованих кадрів для галузі стоїть гостро. У туристичному бізнесі, як і будь-якому іншому, потрібні професійні кадри різного рівня – від секретаря до керівника. Оскільки туристична діяльність тісно пов'язана з роботою з людьми, дуже важливо, щоб усі співробітники складали єдине ціле, одну

команду, були дружелюбно налаштовані по відношенню до клієнта, могли замінити один одного. Крім того, потрібно бути дуже терплячими та хорошими психологами, щоб знайти підхід до кожного і кожного задовольнити [2, с. 24]. Без спеціальної підготовки дуже важко розбиратися у всіх аспектах туристичної індустрії. Більшість навчальних закладів України випускають фахівців, які не мають практичного досвіду роботи в готелях міжнародного рівня. Тому велику роль у підготовці майбутніх висококваліфікованих кадрів відіграє їхня практична підготовка в готелях, що працюють за міжнародними стандартами сервісу.

Сьогодні в Україні працює велика кількість турфірм. Кількість їх зростає з року в рік – пропорційно попиту на подібні послуги. Тому зростає потреба у вищій освіті. Однак в туріндустрії частка тих, хто не має спеціальної освіти, все ще є, а тому є потреба в професійних кадрах. Суміщення теорії і практики – основна межа навчання туризму [6, с. 4]. В даний час професія менеджера з туризму досить затребувана на ринку, але, на жаль, не будь-яка людина може бути менеджером, а тільки та, що володіє певним набором особистих і професійних якостей. В останні роки у вищих закладах України популярним стало відкривати відділення туризму, де готують і надалі випускають фахівців даної спеціальності. З'явилися наукові дослідження та праці з питань теорії і практики туристичної освіти таких учених, як В. Федорченко, Л. Кнодель, І. Зязюн, Н. Ничкало, Н. Конох, В. Пазенок, Л. Поважна, В. Лозовецька, Л. Нохріна, М. Скрипник, Г. Цехмістрова, О. Любіцева та ін. Але сучасні тенденції розвитку суспільства постійно висувають досить жорсткі вимоги до організації та змісту процесу підготовки фахівців для сфери туризму: швидкими темпами розвиваються комп'ютерні технології, з'являються нові професії, туристи стають все більш обізнаними, а значить і більш вимогливими. Все це дозволяє належним чином оцінити значення проблематики підготовки кадрів індустрії туризму для нинішнього періоду.

Нині вже визначився окремий напрям професійної педагогіки – педагогіка туризму. На сьогодні цілком очевидно, що попит на отримання професій туристичної галузі постійно зростає. Організований маркетинг попиту на ринку праці дозволяє освітнім установам оперативно реагувати і вносити відповідні зміни до змісту професійної підготовки. Відомо, що вторинними споживачами послуг ВНЗ є роботодавці, які надають роботу випускникам ВНЗ. На

своєму робочому місці випускник застосовує отримані ним знання, вміння, компетенції, реалізує себе як фахівець (майстер своєї справи). Організації, що приймають на роботу випускників ВНЗ, висувують певні вимоги до якості їхньої підготовки. Це знаходить відображення в конкретних заявках із зазначенням кваліфікаційних вимог до майбутніх працівників, а також у тому, що керівники підприємств, представники роботодавців беруть участь у підсумковій атестації випускників. Роботодавці через деякий проміжок часу мають можливість об'єктивно оцінити якість випускників за їхнім умінням кваліфіковано виконувати свої професійні обов'язки, за їхнім професійним зростанням [1, с. 18].

Основною в туристичній індустрії є робота менеджера, насамперед, це – величезна відповідальність, бо всі проблеми з клієнтами в процесі оформлення документів, віз, бронювання готелю, самого туру або авіаквитків доводиться вирішувати саме менеджеру. Менеджер з туризму – поняття широке. Одна справа бути керівником туристичної фірми, зовсім інша – перебувати в офісі, спілкуватися з клієнтами, бронювати квитки по телефону. І в тому, і іншому випадку фахівець може гордо іменувати себе менеджером, але фронт робіт та рівень відповідальності буде абсолютно різним. Найвищим професіоналізмом такого фахівця вважається розшифрувати мрію клієнта. Менеджери, які працюють в компаніях-туроператорах: розробляють тури і маршрути; складають екскурсійні програми та плани розважальних заходів; бронюють місця в готелях; викуповують квитки на регулярні авіарейси і організують чартери; ведуть переговори з приймаючою стороною; займаються оформленням страховок і віз; формують пакети турів; укладають договори з турагентствами; беруть участь у проведенні рекламних кампаній; вирішують конфліктні ситуації на користь клієнта. Завдання менеджерів туристичних агентств – продати готовий турпродукт, залучити й утримати якомога більшу кількість клієнтів. Менеджери турагентства – сполучна ланка між клієнтами та туроператорами. В обов'язки менеджера турагентства входить: прийом дзвінків; консультування клієнтів; дослідження ринку і підбір туру відповідно до запитів клієнта; взаємодія з менеджерами туроператорських компаній; оформлення договору з клієнтом [4, с. 37].

В Україні існує чимало проблем у процесі навчання та підготовки кадрів у сфері туризму. Навчання за туристичними спеціальностями проводиться тільки на рівні теорії. Студентам

катастрофічно не вистачає практичних навичок, які можуть дати практики, навчальні стажування та тренінги. Все це вплинуло на становлення вітчизняної системи професійної туристичної освіти [2, с. 78]. Професійна підготовка менеджерів, фахівців з туризму повинна ґрунтуватися на особливостях підприємницької діяльності у сфері туropolерейтінгу і спиратися на принципи педагогічної дидактики. У ній також велике значення має приділятися практичним навичкам. Тому не викликає сумніву той факт, що вдосконалення навчання пов'язане, насамперед, із розробкою якісно нових підходів до вирішення завдань управління цим процесом. Щоб ефективно управляти процесом підготовки спеціаліста у ВНЗ, потрібно чітко бачити орієнтир і кінцеву мету такої підготовки. Зазвичай орієнтиром виступає кваліфікаційна характеристика фахівця з тієї чи іншої спеціальності.

Узагальнюючи вищесказане, можна зробити висновок, що однією з основних проблем розвитку туризму в нашій країні можна вважати нестачу кваліфіковано підготовлених кадрів. Це підтверджує необхідність організації і вдосконалення спеціальної туристської освіти, підготовки кваліфікованих кадрів, здатних підняти туризм до висот міжнародного рівня за допомогою оптимального проектування навчального процесу та дидактично адекватного комплексу навчально-методичної літератури. Підвищення ефективності підготовки професійних кадрів туристської кваліфікації в значній мірі обумовлено взаємозв'язками з практичною діяльністю, технологічними процесами сучасного туropolерейтінгу. Програми навчання та проектування підручників повинні враховувати особливості туристського ринку, реагувати на динаміку туристського ринку і повинні бути зорієнтовані на функції туристської організації на ринку туристських послуг [3, с. 102]. Впровадження інноваційних технологій в туристичну освіту, використання міжнародних програм підготовки туристичних кадрів накопичені в провідних ВНЗ туристичного профілю. Сучасна модель професійної туристичної освіти ґрунтується на таких принципах: орієнтованості на практичну підготовку фахівців з урахуванням кращих світових стандартів; урахування запитів роботодавців, їх кваліфікаційних вимог; надання студентам можливості вибору індивідуальної освітньої траєкторії, забезпечення безперервності та багаторівневості програм; отримання „подвійного” диплома і додаткових кваліфікаційних сертифікатів; застосування сучасних

інформаційних та освітніх технологій у навчанні; сертифікації освітніх програм на основі міжнародних стандартів якості.

Підготовка кадрів для індустрії туризму повинна бути заснована на інноваційних засадах розвитку міжнародного професійного освіти. У практичній підготовці кадрів для сфери туризму пропонується використовувати технології створення освітніх кластерів, що представляють собою системно-організовану єдність різнорівневих професійних навчальних закладів, розташованих в графічній близькості. У разі відсутності будь-якого з рівнів професійної туристичної освіти необхідно її створення як системного елемента, без якого повноцінна підготовка професійних кадрів не може бути забезпеченою. Кластерна ідеологія дозволяє створити систему безперервної туристичної освіти, що являє собою багаторівневу матрицю, що забезпечує потреби людини не тільки в отриманні знань більш високого рівня, але і в отриманні додаткових знань на основі системи підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів [5, с. 4]. Специфіка туристичної освіти полягає в її багатогранності, яка готує кадри різних спеціальностей і напрямків економічного, технічного, технологічного, управлінського, наукового й інших профілів. Туристична освіта являє собою складний, механізм, що постійно вдосконалюється та дозволяє активно впроваджувати інноваційні програми для підготовки кадрів туризму і використовувати закордонний досвід.

Література

1. Михайличенко Г. І. Фахове забезпечення галузевих стандартів вищої освіти з напрямів «Менеджмент», «Туризм» / Г. І. Михайличенко // Туристична освіта в Україні : проблеми і перспективи : зб. наук. праць. – К. : Тонар, 2007. – 76 с.
2. Пазенок В. С. Туризмолія : концепти теорії туризму / В. С. Пазенок // Матеріали VII-х аспірантських читань «Туризмолія: концепції та термінологічно-понятійний апарат». – К. : КУТЕП, 2006. – 185 с.
3. Педагогіка туризму : [навчальний посібник для ВНЗ] / за ред. проф. В. К. Федорченка, проф. Н. А. Фоменко, доц. М. І. Скрипник, доц. Г. С. Цехмістрової. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 328 с.
4. Саун Л. В. Теорія и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира : [монографія] / Л. В. Саун. – К. : МАУП, 2004. – 285 с.

5. Федорченко В. К. Підготовка фахівців для сфери туризму : Теоретичні і методичні аспекти : [монографія] / Володимир Кирилович Федорченко. – К. : Вища шк., 2002. – 247с.

6. Црнянський Д. Не виключено, що Україна в майбутньому стане базовою країною для діяльності ВТО / Д. Црнянський // Дзеркало тижня. – 2001. – 29 вересня. – С. 4.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ПОДОРОЖІ В ЄВРОПУ: КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦІВ

Меліх О. О., д-р екон. наук

Вашеця Я. М., магістр

Одеська національна академія харчових технологій

Довгоочікуваний безвізовий режим між Україною та Європою означає, що громадяни України можуть перетинати кордон з країнами ЄС без звичного оформлення візи та можуть знаходитися до 90 днів на території держав-членів ЄС, крім Об'єднаного Королівства та Ірландії. Втім, без віз зовсім не означає, що без правил. Тому мета даної роботи – донести до слухачів курсу «Формальності в туризмі» базові вимоги, необхідні для поїздки до Європи без віз, а також перелічити актуальні компетенції, які необхідні майбутнім фахівцям з туризму у професійній діяльності.

По-перше, що потрібно для безвізового в'їзду до Європи – біометричний паспорт громадянина України із чипом, на якому міститься фото, підпис та відбитки пальців даної особи. До речі, при наявності діючої шенгенської візи в старому паспорті, міняти його зовсім не обов'язково, можна й надалі ним користуватися до закінчення строку дії старої візи. При бажанні, потім в паспорт старого зразка можна знову поставити візу. Та чи потрібно це, якщо оформити новий паспорт дешевше і раціональніше? Тут вже вирішувати самим громадянам.

При перетині державного кордону треба знати, що в прикордонному кодексі є декілька вимог, які поширюються як на «візових», так і на «безвізових» іноземців.

По-друге, громадяни, які в'їжджають до країн Європи повинні могли обґрунтувати мету та умови свого перебування в Європейському союзі (ЄС). Головна мета візової та прикордонної перевірок переконатися в тому, що людина не планує порушувати міграційні правила. В ЄС є два ключових правила для подорожуючих: не працювати без робочої візи та дотримуватися так званого «правила 90 днів» (перебування в Шенгені не більше 90 днів на кожні 180 днів). Саме ці правила є ключовими і саме їх перевірятиме прикордонник.

Донести до прикордонника мету візиту насправді дуже легко, головне бути щирим та переконливим. Наприклад, якщо ви подорожуєте по бізнесу, можна пред'явити запрошення на зустріч, квиток на виставку чи зібрання, якщо метою поїздки є їх